

Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), Socialistisk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Konservativ Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti, Alternativet og Nye Borgerlige om styrket FGU som en hovedvej for de 43.000 unge uden uddannelse og beskæftigelse

Indledning

Den forberedende grunduddannelse (FGU) skal give de unge under 25 år viden, kundskaber, færdigheder, afklaring og motivation til primært at gennemføre en ungdomsuddannelse eller opnå beskæftigelse. I et inkluderende læringsmiljø får eleverne mulighed for at udvikle deres potentiale fuldt ud, styrke deres selvstændighed og fremme deres mulighed for social mobilitet, så de bliver rustet til at komme videre i uddannelse eller beskæftigelse.

FGU er hovedvejen på uddannelsesområdet til at hjælpe unge i målgruppen videre til en ungdomsuddannelse eller til beskæftigelse. 43.000 unge mellem 15 og 24 år er hverken i uddannelse eller beskæftigelse. Det er et problem for de unge, som ikke får udlevet deres potentiale, og det er et problem for samfundet, som går glip af de unges ressourcer.

FGU har været udfordret siden opstarten i august 2019. Et markant lavere elevtal end forventet udfordrer institutionernes økonomi og faglige niveau. Aftalepartierne (regeringen, Socialistisk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Konservativ Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti, Alternativet og Nye Borgerlige) er derfor enige om at styrke FGU-institutionernes økonomi og give dem mere fleksible rammer til at tilrettelægge uddannelsen. Samtidig bliver overgangene til FGU gjort mere smidige og mulighederne for erhvervsgrunduddannelsen (egu) forbedres.

Aftalepartierne forpligter sig til at mødes i 2026 og drøfte erfaringerne med aftalen.

Øget økonomisk stabilitet og mere bæredygtige institutioner

Aftalen sigter på at skabe ro om FGU-institutionernes økonomi, så institutionerne kan have fokus på kerneopgaven. Aftalepartierne er derfor enige om at understøtte FGU-institutionernes økonomi med et varigt tilskudsløft på ca. 135 mio. kr. fra 2024 og frem med henblik på at understøtte en mere stabil økonomi for FGU-institutionerne og dermed mere bæredygtige institutioner. De konkrete udfordringer varierer fra institution til institution, og tilskudsløftet udmøntes derfor som et generelt løft af takster (60 pct.) og grundtilskud pr. institution (40 pct.). Institutionerne kan dermed frit prioritere midlerne, hvor der vurderes størst behov lokalt, herunder investeringer i de fysiske rammer, det inkluderende læringsmiljø og det pædagogiske måltid. I 2024 udmøntes løftet som et særtilskud efter samme fordeling som det varige tilskudsløft.

Aftalepartierne er optagede af, at alle unge i målgruppen for FGU har adgang til et FGU-tilbud samtidig med, at institutionerne er fagligt og økonomisk bæredygtige. Det er afgørende for unges mulighed og motivation til at gennemføre FGU, at der ikke er lang transporttid til skolen, og aftalepartierne ønsker derfor, at der fortsat ligger skoler i landdistrikter.

Aftalepartierne vil følge udviklingen af institutionslandskabet og vurdere eventuelle behov for justeringer heraf senest i 2026.

Aftalepartierne er enige om at afsætte 27,6 mio. kr. i 2024 til en pulje til værksteds- og køkkenfaciliteter og undervisningsmaterialer på FGU med henblik på at udvide udbuddet af faglige temaer og understøtte et inkluderende læringsmiljø og undervisning af høj kvalitet. Aftalepartierne opfordrer til, at institutionerne indtænker bæredygtighed i anvendelsen af puljen til værksteds- og køkkenfaciliteter og undervisningsmaterialer. Aftalepartierne er desuden enige om, at det er en vigtig del af pædagogikken på FGU, at elever og lærere spiser sammen. Det sikrer eleverne sund mad og endnu vigtigere; det skaber et særligt fællesskab, som man kender fra efterskoler og højskoler. Aftalepartierne er derfor enige om, at FGU-institutionerne skal tilbyde et sundt og vederlagsfrit frokostmåltid for alle elever. Aftalepartierne opfordrer institutionerne til også at tilbyde eleverne et morgenmåltid.

FGU's elevorganisation Modstrøm er et vigtigt talerør for de unge, der ikke går den lige vej i uddannelsessystemet. Med aftalen får Modstrøm midler til at understøtte deres arbejde med elevdemokratiet på FGU-institutionerne.

I juni 2023 blev der igangsat fire tiltag til at understøtte implementeringen af FGU-reformen, herunder et rejsehold, bedre datamæssig understøttelse, eftersyn af faglige og didaktiske mål på FGU samt en model for et særligt FGU-pædagogisk lærerkursus. Modellen skal afprøves i samarbejde med lærere og pædagogisk personale på udvalgte institutioner frem mod 2026 og skal understøtte løbende kompetenceudvikling. Der afsættes en reserve på 4,1 mio. kr. i 2024, 3,9 mio. kr. i 2025-2026, 5,2 mio. kr. i 2027-2028, 5,1 mio. kr. i 2029-2030 og 4,1 mio. kr. fra 2031 og frem til opfølgning herpå.

Fælles ansvar for de unge

Kommunerne har ansvaret for at give alle unge under 25 år forudsætningerne for at gennemføre en ungdomsuddannelse eller komme i beskæftigelse. Kommunerne målgruppevurderer unge til FGU og har ansvaret for den fornødne sammenhæng i de unges forløb.

Aftalepartierne er enige om at nedjustere den kommunale medfinansiering af FGU fra ca. 65 til ca. 45 pct. Det skal sende et tydeligt signal om, at det er en fælles opgave stat og kommuner imellem at lykkes med at få flere unge i uddannelse og beskæftigelse.

Aftalepartierne er enige om, at FGU fortsat skal have fokus på at få de unge videre i uddannelse eller beskæftigelse, og at bestyrelserne har en central rolle ift. at sikre fokus på, at institutionerne lykkes med det. For at understøtte fokus på, at de unge kommer godt videre, skal bestyrelserne fastsætte lokale målsætninger for elevernes overgang til uddannelse eller beskæftigelse. Bestyrelserne skal på den baggrund årligt drøfte institutionernes resultater, herunder også sammenlignet med de øvrige FGU-institutioner regionalt eller på landsplan, og følge op herpå.

Aftalepartierne understreger, at elever på FGU allerede i dag har krav på et inkluderende læringsmiljø og en socialpædagogisk tilgang, der tilgodeser den enkelte elevs behov for støtte. Desuden har eleverne allerede i dag mulighed for at få tekniske hjælpemidler, særlige undervisningsmaterialer, tegnsprogstolk, sekretærbi-stand eller praktisk hjælp.

Børne- og undervisningsministeren vil bede Styrelsen for Undervisning og Kvalitet om at tydeliggøre reglerne herom for FGU-institutionerne og tydeliggøre rettighederne for eleverne i vejledningen.

Aftalepartierne noterer sig, at der i *Aftale om fri forskning og fremtidens talentbase* er afsat 10,0 mio. kr. i 2024 til forskning i arbejds-pædagogik og praksislæring på bl.a. FGU og, at der med Ordblindepakke V er afsat midler til kompetenceudvikling af undervisere på FGU med fokus på, hvordan lærerne kan indrette undervisningen, så elever med ordblindhed understøttes bedst muligt på FGU. Derudover er midlerne fra aftalen i 2017 målrettet kompetenceudvikling blevet forlænget frem til juli 2024. I forlængelse heraf noterer aftalepartierne sig, at der er behov for løbende at have fokus på at understøtte FGU-lærernes kompetencer, så de fortsat har de rette værktøjer til at skabe inkluderende læringsmiljøer og arbejde med elever, der har særlige behov og udfordringer på en hensigtsmæssig måde.

I forlængelse heraf er aftalepartierne enige om at øge tilskuddet til de FGU-institutioner, som i særlig grad får de unge videre i uddannelse eller beskæftigelse. Udslusningstilskuddet hæves med ca. 1.750 kr. pr. årselev, svarende til en stigning på ca. 10 pct.

Gode overgange til FGU fra grundskole og ungdomsuddannelse

Overgange mellem uddannelser, beskæftigelse og livsomstændigheder er særligt kritiske for unge, og det er afgørende, at de ikke falder mellem stole. Aftalepartierne er derfor enige om, at unge der afbryder en ungdomsuddannelse, og som er i målgruppen og motiveret for FGU, skal opleve en smidig overgang til FGU. Det forudsætter et velfungerende samarbejde mellem FGU, den kommunale ungeindsats (KUI) og ungdomsuddannelserne. I juni 2023 blev det besluttet at igangsætte et rejsehold, der skal understøtte samarbejdet mellem FGU-institutionerne og KUI ved at skabe dialog om lokale udfordringer og muligheder.

Aftalepartierne noterer sig, at regeringen på baggrund af FGU-rejseholdets erfaringer og de første 5 års erfaringer fra lov om kommunal ungeindsats i 2024 vil igangsætte et samarbejde med KL. Samarbejdet har det formål at understøtte rammerne for målgruppevurderingen med fokus på, at unge i målgruppen får en smidig og hurtig overgang til FGU, f.eks. hvis de har afbrudt en ungdomsuddannelse. Arbejdet skal også have fokus på, hvordan mødet mellem KUI og den unge kan ske på en måde, der understøtter den unges oplevelse af motivation og eget valg. Gode erfaringer med bl.a. fremskudt KUI-vejledning vil indgå i arbejdet.

Aftalepartierne er derudover enige om at styrke overgangene til FGU efter afsluttet grundskole.

KUI får derfor mulighed for at målgruppevurdere unge til FGU allerede i 9. klasse, så unge, som ikke er klar til at begynde på en ungdomsuddannelse eller i beskæftigelse, også har et positivt fremtidsigte, når de afslutter grundskolen. Aftalepartierne er også enige om, at elever i 9. klasse, som vurderes at være i målgruppen for FGU, skal have mulighed for at komme i et brobygningsforløb på FGU i

op til tre dage. Unge i 10. klasse vil få mulighed for et brobygningsforløb på op til 10 dage, som erstatter det nuværende afsøgningsforløb. Brobygningsforløbet giver unge mulighed for at afprøve, om FGU er det rette valg, inden de forlader grundskolen, og giver KUI mulighed for at kvalificere, om FGU er det rette tilbud for den unge.

En styrket erhvervsgrunduddannelse (egu)

Erhvervsgrunduddannelsen har været udfordret af markant færre elever end forudsat i forbindelse med FGU-aftalen fra 2017. På egu er eleverne i virksomhedspraktik størstedelen af tiden, hvilket giver dem en tidlig tilknytning til arbejdsmarkedet. Aftalepartierne er således enige om, at egu er et vigtigt tilbud for de unge, der ønsker at starte på en erhvervsuddannelse eller opnå varig beskæftigelse, og som har større gavn af læring gennem praktik i en virksomhed end på skolebænken.

Aftalepartierne er enige om at styrke egu økonomisk ved, at der ydes tilskud til kombinationsforløb for egu-elever og forhøje vejledningstilskuddet med 35 pct. Samtidig skal FGU-institutioner fremover finansiere elevens egenbetaling ved ophold på skolehjem i forbindelse med kombinationsforløb. Institutionerne kompenseres via et øget taxametertilskud. Det skal samtidig understøtte, at institutionerne har økonomi til at finansiere elevernes udgifter til certifikater, fx kørekort eller gaffeltruckcertifikat på AMU-kursus. Aftalepartierne er enige om, at elever, som skifter spor fra agu/pgu til egu, får mulighed for at få forlænget den ordinære tid på egu-forløbet med op til ét år, dog højst den tidsramme, de har anvendt i et andet spor. Denne forlængelse indgår ikke i årselevpuljen. Desuden tydeliggøres det, at egu-elever, der har skiftet spor, også har mulighed for yderligere et års forlængelse i virksomhedspraktik. Med aftalen tages der også initiativ til at etablere et nationalt partnerskab med 10-20 større arbejdsgivere i Danmark inden for brancher, hvor der vurderes at være potentiale for at etablere flere egu-praktikforløb.

Partnerskabet skal udbrede kendskabet til egu-ordningen og understøtte etablering af flere praktikpladser til egu-elever hos de deltagende virksomheder og understøtte den virksomhedsopsøgende indsats lokalt. For at udbrede kendskabet til egu igangsættes der en øget vejlednings- og informationsindsats målrettet de medarbejdere i virksomheder, kommuner og institutioner, der er i tæt kontakt med de unge samt ledere, der strukturerer indsatsen. Indsatsen vil indeholde eksempler på best practice, som kan understøtte større viden om egu-sporet og rammerne for egu på institutionerne og i kommunerne.

Aftalepartierne er desuden enige om at permanentgøre muligheden for, at egu-elever kan kombinere deres egu-forløb med et højskoleophold. Højskoleophold som led i kombinationsforløb kan for nogle unge være et vigtigt bidrag til faglig, social og personlig udvikling.

Friere rammer for FGU-institutionerne

Aftalepartierne ønsker at understøtte, at FGU-institutionerne får mere fleksible rammer i forhold til, hvordan de tilrettelægger deres lokale FGU. Aftalepartierne er enige om, at indgangen til FGU ændres. Skolerne skal i stedet for basis tilbyde et introducerende forløb til alle elever med henblik på, at eleverne kan blive afklarede om sporvalg, men det vil blive op til skolerne, hvordan det bedst tilrettelægges. Institutionerne vil skulle tilbyde løbende optag på undervisningsniveauerne på

sporene på FGU. Basisniveauet vil blive omfattet af de enkelte undervisningsniveauer.

For at understøtte lokal frihed og sammenhængende og attraktive skolemiljøer for de unge indføres der en dispensationsmulighed i lovgivningen, så den enkelte FGU-institution kan ansøge om ikke at udbyde sporet for den almene grunduddannelse (agu) på alle institutionens skoler. For at få dispensation skal den enkelte FGU-institution kunne sandsynliggøre, at institutionen fortsat kan understøtte en bred geografisk dækning af alle tre spor, og at transportmulighederne understøtter, at eleven fortsat har mulighed for at vælge mellem de tre spor. Dispensationen vil understøtte skolernes mulighed for at tilrettelægge uddannelsen, så det giver mening lokalt. I forlængelse heraf får institutionerne mulighed for at lave en befordringsordning f.eks. med skolebus eller samkørsel for deres elever. Det vil være op til den enkelte institution, om de vil etablere en befordringsordning, og hvordan den tilrettelægges.

Erhvervstræning i en virksomhed er en mulighed for elever på alle tre uddannelsesspor. Erhvervstræning giver eleverne erfaringer med hverdagen på arbejdsmarkedet og spiller en vigtig rolle i at afklare eleverne ift. fremtidige uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder. Aftalepartierne er derfor enige om, at erhvervstræningsperioden ændres, så den kan udgøre op til tre gange fire uger pr. år i stedet for de nuværende op til to gange 14 dage pr. halvår. Ændringen vil give mulighed for længere sammenhængende perioder og øget fleksibilitet ved, at loftet over erhvervstræning fastsættes over et helt år i stedet for pr. halvår.

Aftalepartierne er desuden enige om, at der skal indføres obligatorisk udbud af seksualundervisning på FGU, hvor den enkelte uddannelsesinstitution selv bestemmer den konkrete tilrettelæggelse af undervisningen. Indholdsmæssigt skal eleverne præsenteres for emner som fx samtykke, grænser, prævention og seksuelt overførbare sygdomme.

Aftalepartierne noterer sig, at Styrelsen for Undervisning og Kvalitet indsamler forslag til regelforenklinger fra sektoren og erhvervslivet med henblik på politisk stillingtagen.

Aftalepartierne er enige om, at elever med særlige behov fortsat skal have mulighed for at gå på FGU på nedsat tid. Som følge af at det bliver frivilligt at udbyde basis, er der behov for at tilpasse reglerne, så de ikke følger basisforløbet. Børne- og Undervisningsministeriet vil afklare mulige løsningsmodeller og drøfte disse med aftalepartierne.

Aftalepartierne er desuden enige om at skabe mulighed for, at FGU Bornholm kan samarbejde med Campus Bornholm (institution for erhvervsrettet uddannelse) om bl.a. bygningsdriften for at muliggøre eksempelvis udlejning af Campus Bornholms værksteder, køkkener og teorilokaler til FGU Bornholm. Ordningen skal understøtte, at FGU fortsat kan udbydes på Bornholm, hvor særlige lokale forhold gør sig gældende. Der etableres samtidig mulighed for, at der lovgivningsmæssigt bliver mulighed for, at de to institutioner på et tidspunkt sammenlægges til én institution, hvis det senere vurderes som den mest hensigtsmæssige løsning for varetagelse af FGU-tilbuddet på Bornholm.

Økonomi

Den samlede økonomi i aftalen fremgår af *tabel 1*. De økonomiske konsekvenser forbundet med aftalen vil skulle DUT-forhandles med KL.

Tabel 1				
Udmøntning af reserven til FGU				
Mio. kr. (2024-pl)	2024	2025	2026	Varigt
Øget økonomisk stabilitet og mere bæredygtige institutioner				
Styrkelse af FGU-institutionernes økonomi	135,0	135,0	135,0	135,0
- Varigt løft af takster	-	81,0	81,0	81,0
- Varigt løft af grundtilskuddet	-	54,0	54,0	54,0
- Særtilskud	135,0	-	-	-
Eftersyn af institutionslandskabet	-	-	-	-
Løft af værksteds- og køkkenfaciliteter samt undervisningsmaterialer	27,6	-	-	-
Styrket fællesskab via det pædagogiske måltid	-	-	-	-
Understøttelse af elevdemokratiet på FGU	0,4	0,4	0,3	-
Fælles ansvar for de unge				
Justering af den kommunale medfinansiering	-	21,3	21,3	21,3
Årlig drøftelse i FGU-institutionsbestyrelsen	-	-	-	-
Større incitament for udslusning til uddannelse og beskæftigelse	6,4	6,4	6,4	6,4
Gode overgange til FGU fra grundskole og ungdomsuddannelse				
Samarbejde med kommunerne om gode overgange for de unge	-	-	-	-
Fremrykning af målgruppevurderingen af elever i 9. klasse	-	-	-	-
Styrkelse af vejledning om FGU i grundskolen	-	-	-	-
En styrket erhvervsgrunduddannelse (egu)				
Styrkelse af egu-sporet på FGU	12,5	-1,7	-1,6	-0,6
Økonomiske barrierer for ophold på skolehjem og certifikater	5,0	5,0	5,0	5,0
Bedre muligheder for forlængelse af egu-forløb	-	0,8	0,8	1,1
Partnerskab om flere egu-praktikforløb	1,0	1,0	1,0	-
Styrket informations- og vejledningsindsats om egu-sporet	1,1	0,2	0,2	-
Friere rammer for FGU-institutionerne				
Frivilligt udbud af basisforløbet	-	-	-	-
Friere rammer for udbud af spor på udbudssteder og skoler	-	-	-	-
Mulighed for befordringsordning på FGU-skoler	-	-	-	-
Forlængelse af erhvervstræningsperioden	-	-	-	-
Bedre muligheder for samarbejde mellem institutioner på Bornholm	-	-	-	-
Reserve til opfølgning på implementeringsunderstøttende tiltag (rejsehold mv.)	4,1	3,9	3,9	4,1
Udgifter i alt	193,1	172,3	172,3	172,3
Finansiering*	193,1	172,3	172,3	172,3

Anm.: *Reserven til FGU mv., som finansierer aftalen, er afsat på forslag til finanslov for 2024. Styrkelse af egu-sporet på FGU medfører mindredgifter for 1,7 mio. kr. i 2025, 1,6 mio. kr. fra 2026-2030, og 0,6 mio. kr. fra 2031 og frem. Bedre muligheder for forlængelse af egu-forløb medfører merudgifter for 0,8 mio. kr. fra 2025-2028 og 1,1 mio. kr. fra 2029 og frem. Initiativ om informations- og vejledningsindsats om egu-sporet udløber efter 2028. Initiativ om understøttelse af elevdemokratiet udløber efter 2026. Der henvises til økonomibilaget for en detaljeret oversigt over udgiftsprofilen efter 2026.